

حقوق کیفری اختصاصی (۲)

جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی

مؤلفان:

محسن مرادی اوجقاز

دانشجوی دکتری تخصصی

حقوق کیفری و جرم شناسی علامه طباطبائی

قاضی دادگستری و مدرس دانشگاه

دکتر محمد رضا الهی منش

قاضی سابق دیوان عالی کشور

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران شمال



مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: الهی منش، محمدرضا
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق کیفری اختصاصی ۲: (جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی) / مؤلفان محمدرضا الهی منش / محسن مرادی اوجقاز.
مشخصات نشر	: تهران: مجد، ۱۳۹۴.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۷۵۰-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: جرم‌شناسی -- ایران
موضوع	: جرایم علیه امنیت عمومی -- ایران
شناسه افزوده	: مرادی، محسن.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۴ ح۷۵ / الف ۱۷۶ / KMH۳۸۰۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۵/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۰۴۰۴۵

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد تخلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی

مؤلفان: دکتر محمدرضا الهی منش، محسن مرادی اوجقاز

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۴۰۰ تعداد: ۵۰۰ نسخه

(چاپ سوم قدیم: ۱۳۹۸)

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۵-۷۵۰-۷

ISBN: 978-622-225-750-7

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۳۳۸۶

فروشگاه: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdpub.ir

E-mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

صفحه رسمی اینستاگرام مجد: majdlaw

فهرست مطالب

۱۵.....	پیش گفتار
۱۹.....	بخش اول: «کلیات»
۳۳.....	۱. مفهوم، خصوصیات و ویژگی‌های جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی
۳۷.....	۲. داشتن حیثیت عمومی
۳۸.....	۳. مطلق بودن
۳۹.....	۴. پیش بینی صلاحیت خاص در رسیدگی
۴۱.....	بخش دوم: «جرایم علیه امنیت»
۴۳.....	فصل اول: جرایم علیه امنیت مستوجب حد
۴۳.....	مبحث اول: محاربه
۴۳.....	گفتار اول: مفهوم‌شناسی
۴۶.....	گفتار دوم: عناصر تشکیل دهنده بزه محاربه
۴۶.....	بند اول: رکن قانونی
۴۷.....	بند دوم: رکن مادی
۴۷.....	الف: رفتار مرتکب
۴۸.....	ب: شرایط لازم برای تحقق جرم
۴۸.....	۱- عمومی بودن
۵۰.....	۲- توانایی ارعاب
۵۱.....	۳- سلب امنیت
۵۵.....	۴- استفاده از سلاح
۵۹.....	۵- محترم بودن جان یا مال
۶۰.....	۶- اخذ یا عدم اخذ مال
۶۴.....	۷- محل و مکان وقوع جرم
۶۵.....	بند سوم: رکن روانی
۶۶.....	گفتار سوم: مجازات مرتکب
۷۰.....	گفتار چهارم: توبه مرتکب
۷۱.....	گفتار پنجم: شروع به محاربه و معاونت در آن
۷۲.....	مبحث دوم: بغی
۷۲.....	گفتار اول: مفهوم‌شناسی

۱۶۸.....	مبحث ششم: تهدید به بمب گذاری وسایل نقلیه
۱۶۸.....	گفتار اول: رکن قانونی
۱۶۸.....	گفتار دوم: رکن مادی
۱۶۹.....	بند اول: رفتار مرتکب
۱۷۰.....	بند دوم: موضوع جرم
۱۷۰.....	بند سوم: طرف جرم
۱۷۱.....	گفتار سوم: رکن روانی
۱۷۱.....	مبحث هفتم: همکاری با دول خارجی متخاصم
۱۷۲.....	گفتار اول: رکن قانونی
۱۷۲.....	گفتار دوم: رکن مادی
۱۷۲.....	بند اول: مرتکب جرم
۱۷۳.....	بند دوم: رفتار مرتکب
۱۷۴.....	گفتار سوم: رکن روانی
۱۷۴.....	مبحث هشتم: کیفیات مشدد و مخففه
۱۷۵.....	گفتار اول: تشدید مجازات
۱۷۶.....	گفتار دوم: تخفیف یا معافیت از مجازات
۱۸۱.....	فصل سوم: سایر جرایم علیه امنیت
۱۸۱.....	مبحث اول: تروریسم
۱۸۵.....	گفتار اول: مفهوم شناسی
۱۸۵.....	بند اول: تعریف لغوی
۱۸۵.....	بند دوم: تعریف اصطلاحی
۱۸۷.....	بند سوم: ترور در فقه
۱۸۸.....	گفتار دوم: شرایط تحقق تروریسم
۱۸۸.....	بند اول: استفاده از خشونت
۱۸۹.....	بند دوم: ایجاد ترس و وحشت
۱۸۹.....	بند سوم: غافلگیری
۱۸۹.....	بند چهارم: سبق تصمیم
۱۸۹.....	بند پنجم: قبول مسوولیت
۱۹۲.....	مبحث دوم: تبانی
۱۹۳.....	گفتار اول: مفهوم شناسی
۱۹۴.....	گفتار دوم: رکن قانونی

۱۹۵.....	گفتار سوم: رکن مادی
۱۹۷.....	گفتار چهارم: رکن روانی
۱۹۸.....	مبحث سوم: تخریب
۱۹۹.....	گفتار اول: آتش زدن اموال به قصد مقابله با حکومت
۲۰۱.....	گفتار دوم: نهب و غارت
۲۰۲.....	گفتار سوم: خرابکاری در وسایل و تأسیسات مورد استفاده عموم
	گفتار چهارم: تخریب و اختلال در داده‌ها یا سامانه‌های ارائه خدمات ضروری
۲۰۷.....	عمومی
۲۰۷.....	بند اول: رکن قانونی
۲۰۸.....	بند دوم: رکن مادی
۲۰۸.....	الف: مرتکب جرم
۲۰۸.....	ب: رفتار مرتکب
۲۰۹.....	بند سوم: رکن روانی
۲۰۹.....	مبحث پنجم: توهین
۲۱۳.....	گفتار اول: توهین به مقدسات اسلام
۲۱۷.....	گفتار دوم: توهین به مقامات
۲۱۷.....	بند اول: توهین به رهبر
۲۲۲.....	بند سوم: توهین به مقامات سیاسی خارجی
۲۲۴.....	گفتار سوم: توهین به قومیت‌های ایرانی یا ادیان الهی یا مذاهب اسلامی
۲۲۶.....	مبحث ششم: سوء قصد به جان مقامات سیاسی یا مذهبی
۲۲۶.....	گفتار اول: سوء قصد به جان مقامات سیاسی یا مذهبی داخلی
۲۲۸.....	گفتار دوم: سوء قصد به جان مقامات سیاسی خارجی
۲۳۰.....	مبحث هفتم: تظاهر، قدرت‌نمایی، هیاهو و جنجال
۲۳۳.....	مبحث هشتم: اشاعه اکاذیب
۲۴۱.....	بخش سوم: «جرائم علیه آسایش عمومی»
۲۴۳.....	فصل اول: جعل و استفاده از سند مجعول
۲۴۳.....	مبحث اول: جعل سنتی و استفاده از سند مجعول
۲۴۵.....	گفتار اول: مفهوم شناسی
۲۴۸.....	گفتار دوم: عناصر تشکیل دهنده جرم جعل
۲۴۸.....	بند اول: رکن قانونی
۲۴۸.....	بند دوم: رکن مادی

۳۲۷.....	مبحث دوم: ساختن سکه تقلبی طلا و نقره
۳۲۹.....	مبحث سوم: ساختن و ترویج سکه‌های تقلبی غیر طلا و نقره
۳۳۱.....	مبحث چهارم: تخدیش و داخل کردن مسکوک طلا و نقره
۳۳۲.....	مبحث پنجم: مجازات مرتکب
۳۳۳.....	فصل سوم: رشاء و ارتشاء
۳۳۷.....	مبحث اول: عناصر تشکیل دهنده بزه رشاء و ارتشاء
۳۳۷.....	گفتار اول: رکن قانونی
۳۳۸.....	گفتار دوم: رکن مادی
۳۴۶.....	گفتار سوم: رکن روانی
۳۴۷.....	مبحث دوم: شروع به جرم
۳۴۸.....	مبحث سوم: مجازات راشی و مرتشی
۳۴۸.....	گفتار اول: مجازات مرتشی
۳۵۳.....	گفتار دوم: مجازات راشی
۳۵۷.....	فهرست منابع

پیش گفتار

الهی، به حق آن که تو را هیچ حاجت نیست. الهی، کدام زبان به ستایش تو رسد کدام خرد صفت تو برتابد. الهی، حاضری چه جویم؟ ناظری چه گویم. ای مهربان بردبار، ای لطیف و نیک یار آدمم به درگاه، خواهی به نازدار و خواهی خوار. الهی، در دل‌های ما جز تخم محبت مکار و بر جان‌های ما جز باران رحمت مبار. الهی، گناه در جنب کرم توزیون است، زیرا که کرم قدیم و گناه اکنون است. الهی، گفתי ممکن و بران داشتی، و فرمودی بکن و بگذاشتی. الهی، چون توانستم ندانستم و چون دانستم نتوانستم. الهی، حجاب‌ها از راه بردار و مارا به ما مگذار، برحمتک یا عزیز یا غفار^۱.

خداوند یگانه و بی همتا که اجرام آسمانی از برتری شقوق جلالش، همگی احرام بندگی بسته، و در گرد گعبه جلالش با حرکات مشتقانه، سرگرم طواف، چون درک کُنه و حقیقت ذات لایزالش ممکن نیست، اجزاء و ذرات جهان همگی در مقام بی خبری ثابت و حیران، و در حال خوف و وحشت می‌باشند و از فیض هدایتش به تعلیم معلم عقل، و تادیب مودب شرع، مشعر بشر، و فرقه ناس خود را از ادناس و ارجاس عالم طبیعت مصفا نموده، به سیر سر منزل حقیقت می‌کشاند. خرد بخردان را در ساحت قدس تجردش مجال تردد محال، «فسبحانه ما اعظم شانه و اجل احسانه».

وجود امنیت و آسایش در یک جامعه که از خواسته‌های فطری و اصلی انسان‌هاست، از اهمیت بسزایی برخوردار است، به گونه ای که ایجاد امنیت و آسایش عمومی یکی از وظایف خطیر و مهم حکومت اسلامی و دینی به شمار می‌رود؛ چرا که، رشد و شکوفایی استعدادها و رسیدن به کمال مطلوب در سایه ایجاد امنیت و آسایش حاصل می‌گردد. به همین اعتبار، در قرآن کریم، بشارت ایجاد آسایش و امنیت برای مومنان داده شده و در آیه ۹۳ سوره «بقره»، یکی از اهداف جهاد، تامین امنیت دانسته شده است و با توجه به اهمیت آن، برای کسانی که مخل امنیت و آسایش عمومی جامعه هستند، خداوند متعال از عبارت «مفسد فی الارض» استفاده می‌نماید که بیانگر برخورد

۱. خواجه عبدالله انصاری، مناجات نامه.

شدید و بدون مسامحه با این چنین افرادی می‌باشد. یکی از مأموریت‌های پیامبران الهی نیز ایجاد امنیت، آرامش و صلح بوده است. گرچه اکنون مفهوم امنیت و آسایش عمومی همانند گذشته نیست؛ و مفهوم آن به طور فزاینده‌ای توسعه یافته است (مانند امنیت فضای سایبری)، لیکن کشوری که در قرن حاضر بتواند در برابر تهدیدات اعم از داخلی یا خارجی که معارض با آسایش مردم، منافع و مصالح کشور، ثبات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، تمامیت و استقلال و ارزش‌های حیاتی موفق عمل کند، به امنیت پایدار رسیده است.

قانون‌گذار نیز در این راستا، برای جرایمی که مخل امنیت و آسایش عمومی جامعه هستند، مجازات تعیین نموده، به گونه‌ای که با بررسی اجمالی تعداد قوانینی که در این حوزه به تصویب رسیده‌اند (برخلاف جرایم علیه اموال و مالکیت و یا جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص) بسیار زیاد هستند؛ و این نکته، اهمیت بسزای این گونه جرایم را می‌رساند. این قبیل جرایم، در حقوق جزای اختصاصی سه که از دروس الزامی رشته حقوق می‌باشد، مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد که به دو بخش کلی جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی کشور و جرایم علیه آسایش عمومی منقسم می‌گردد.

در کتاب پیش رو، همانند کتب قبلی، تلاش نگارندگان بر آن بوده است که، تمامی موضوعات بیان و تشریح گردند، با توجه به تغییراتی که قانون‌گذار در برخی مجازات‌های جرایم مقرر در کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ براساس «قانون کاهش مجازات حبس تعزیری مصوب ۱۳۹۹/۲/۲۳» لحاظ نموده است لازم بود در کتاب پیش رو به جهت کاهش و یا تبدیل برخی از مجازات‌های مقرر در قانون، تغییرات لازم براساس آخرین تحولات قانون‌گذاری، اعمال و در معرض دید خوانندگان قرار گیرد. از این رو، در جهت غنای علمی کتاب ضمن استفاده از جدیدترین یافته‌های علمی و پژوهشی در این حوزه، براساس شیوه‌نامه مصوب ۱۳۹۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، عنوان کتاب از حقوق جزای اختصاصی سه به «حقوق جزای اختصاصی دو» تغییر می‌یابد. به هر حال، برخی از مزایا و ویژگی‌های آن را می‌توان چنین برشمرد: